

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **V.**, so sídlom v B., IČO: X., proti žalovanej **S.**, za ktorú koná M., so sídlom v B., o **náhradu škody**, vedenej Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 8 C 124/2008, o dovolaní žalovanej proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 22. marca 2013 sp. zn. 2 Co 406/2012 a 2 Co 155/2013 takto

r o z h o d o l :

Uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 22. marca 2013 sp. zn. 2 Co 406/2012 a 2 Co 155/2013 vo výroku, ktorým bolo potvrdené uznesenie Okresného súdu Bratislava I z 10. augusta 2012 č. k. 8 C 124/2008-343, a uznesenie Okresného súdu Bratislava I z 10. augusta 2012 č. k. 8 C 124/2008-343 **z r u š u j e** a vec v rozsahu zrušenia vracia Okresnému súde Bratislava I na ďalšie konanie.

Dovolanie vo zvyšnej časti **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava I (ďalej aj „okresný súd“ alebo „prvostupňový súd“ alebo „súd prvého stupňa“) uznesením z 23. februára 2012 č.k. 8 C 124/2008-330 uložil podľa § 141a ods. 1 O. s. p. žalobkyni povinnosť zložiť preddavok na trovy konania vo výške 22 411,32 EUR do 60 dní od právoplatnosti uznesenia. Toto uznesenie napadla žalobkyňa odvolaním.

Súd prvého stupňa uznesením z 10. augusta 2012 č.k. 8 C 124/2008-343 konanie zastavil. Na odôvodnenie svojho rozhodnutia uviedol, že žalobkyňa preddavok na trovy konania nezložila (§ 141a ods. 1 O. s. p.). Aj toto uznesenie napadla žalobkyňa odvolaním.

Krajský súd v Bratislave uznesením z 22. marca 2013 sp. zn. 2 Co 406/2012, 2 Co 155/2013 odvolanie žalobkyne proti uzneseniu súdu prvého stupňa z 23. februára 2012

č.k. 8 C 124/2008-330 odmietol ako neprípustné v zmysle ustanovenia § 202 ods. 3 písm. q/ O. s. p. a uznesenie súdu prvého stupňa z 10. augusta 2012 č. k. 8 C 124/2008-343 potvrdil ako vecne správne (§ 219 ods. 1 a 2 O. s. p.); žalovanej nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Konštatoval, že boli splnené všetky zákonné podmienky na zastavenie konania pre nezaplatenie preddavku na trovy konania zo strany žalobkyne podľa ustanovenia § 141a O. s. p.

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie. Navrhla zrušiť rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodzovali z § 237 písm. f/ O. s. p. Odňatie možnosti konať pred súdom videla v tom, že odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu je nepreskúmateľné, arbitrárne a formalistické.

Žalovaná sa k dovolaniu nevyjadrila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O. s. p.), skúmal či tento mimoriadny opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému je dovolanie prípustné.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O. s. p.).

Dovolanie v danom prípade smeruje proti uzneseniu odvolacieho súdu. Uznesenia odvolacieho súdu, proti ktorým je prípustné dovolanie, sú uvedené v § 239 ods. 1 a 2 O. s. p. Dovolateľ v danom prípade napadol odvolaním uznesenie, ktoré v týchto ustanoveniach nie je uvedené. Prípustnosť jeho dovolania preto z § 239 ods. 1 a 2 O. s. p. nevyplýva.

So zreteľom na § 242 ods. 1 druhá veta O. s. p. dovolací súd ďalej skúmal, či dovolanie žalobcu nie je prípustné podľa § 237 O. s. p. V zmysle tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už

prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Treba zdôrazniť, že z hľadiska § 237 O. s. p. nie je relevantné tvrdenie dovolateľa o existencii vady uvedenej v tomto ustanovení, ale len zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto vade skutočne došlo.

Vady konania uvedené v § 237 písm. a/ až e/ a g/ O. s. p. žalobkyňa nenamietala a v dovolacom konaní ich existencia ani nevyšla najavo. Prípustnosť jej dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

Pri skúmaní prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. f/ O. s. p. sa dovolací súd zaoberal osobitne vo vzťahu k jednotlivým výrokom napadnutého uznesenia.

V súvislosti so skúmaním podmienok prípustnosti dovolania žalobkyne smerujúceho proti výroku uznesenia odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa z 10. augusta 2012 č. k. 8 C 124/2008-343, dospel k záveru, že konanie odvolacieho súdu vo vzťahu k tomuto účastníkovi je postihnuté vadou spočívajúcom v odňatí jej možnosti riadne konať pred súdom.

Pod odňatím možnosti konať pred súdom (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizáciu tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov. Podľa ustálenej súdnej praxe sa za odňatie možnosti konať pred súdom považuje aj taký postup, keď súdy zastavia konanie, hoci pre také rozhodnutie neboli splnené zákonné podmienky.

Keďže dovolateľka v predmetnej veci uviedla, že súd jej svojím postupom odňal možnosť konať pred súdom, dovolací súd sa osobitne zamerl na zistenie, či v konaní došlo k vade vyplývajúcej z ustanovenia § 237 písm. f/ O. s. p. a dospel k záveru, že k takejto vade v predmetnom konaní došlo.

So zreteľom na to, že konanie v predmetnej veci bolo v zmysle ustanovenia § 141a ods. 1 O. s. p. zastavené, základnou otázkou bolo, či v predmetnej veci existovali zákonné dôvody pre takýto postup súdu (zastavenie konania), alebo či súd mal v konaní pokračovať.

V predmetnej veci z obsahu spisu vyplýva, že súd prvého stupňa uznesením z 23. februára 2012 č. k. 8 C 124/2008-330 uložil žalobkyni povinnosť zložiť preddavok na trovy konania (na jeho účet) v sume 22 411,32 EUR do 60 dní od právoplatnosti uznesenia. Rozhodol tak na návrh žalovanej z 10. januára 2012 (č. l. 296) a po zistení, že u žalobkyne sú splnené aj ďalšie zákonné podmienky na uloženie takejto povinnosti, keď v súdnom konaní uplatnila právo v sume 448 226,35 Eur (t. j. v sume presahujúcej 400 násobok životného minima), nepreukázala ani existenciu takých majetkových pomerov, ktoré by odôvodňovali jej oslobodenie od súdnych poplatkov (§ 138 ods. 1 O. s. p.). Toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť 20. marca 2012. Žalobkyňa, ale preddavok na trovy konania nezložila a nezložila ho ani žalovaná. Následne súd prvého stupňa uznesením z 10. augusta 2012 č. k. 8 C 124/2008-343 konanie zastavil v zmysle ustanovenia § 141a ods. 1 O. s. p.

Navrhovateľovi, u ktorého nie sú splnené predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 138 O. s. p. v celom rozsahu a ktorý uplatňuje právo na zaplatenie peňažnej sumy prevyšujúcej 400-násobok životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu, súd na návrh odporcu uloží, aby v lehote nie dlhšej ako 60 dní zložil preddavok na trovy konania. Na zloženie preddavku podľa prvej vety vyzve súd súčasne s uložením povinnosti navrhovateľovi v rovnakej lehote aj odporcu. Povinnosť zložiť preddavok na trovy konania nemá účastník, ktorého majetkové pomery ako dlžníka nemožno usporiadať podľa osobitného predpisu o konkurznom konaní. Ak navrhovateľ preddavok na trovy konania v určenej lehote nezloží a odporca, ktorý má povinnosť zložiť preddavok, ho zložil, súd konanie v lehote 15 dní od uplynutia lehoty na zloženie preddavku na trovy konania zastaví (§ 141a ods. 1 O. s. p.).

Zo znenia vyššie uvedeného zákonného ustanovenia (ktoré bolo do Občianskeho súdneho poriadku zavedené novelou uskutočnenou zákonom č. 388/2011 Z. z. účinnou od 1. januára 2012) vyplýva, že uloženie povinnosti zložiť preddavok na trovy konania v zmysle prvej vety tejto právnej normy prichádza do úvahy za splnenia nasledovných zákonných podmienok, a to :

a/ predmetom konania je právo (nárok) na zaplatenie sumy prevyšujúcej 400 násobok životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu, pričom právny titul uplatneného nároku nie je rozhodujúci,

b/ to navrhol odporca,

c/ skutočnosť, že u navrhovateľa nie sú splnené podmienky pre priznanie oslobodenia od súdneho poplatku v zmysle § 138 O. s. p. v celom rozsahu (čiastočné oslobodenie od súdneho poplatku alebo splnenie podmienok pre čiastočné oslobodenie od súdneho poplatku neodôvodňuje neuloženie povinnosti zložiť preddavok na trovy konania).

Súd uloží navrhovateľovi povinnosť zložiť preddavok na trovy konania, ak sú (vyššie uvedené) podmienky splnené súčasne.

Na zloženie preddavku (v rovnakej lehote a výške) súd vyzve aj odporcu. Ak teda odporca súdu navrhne, aby súd uložil navrhovateľovi povinnosť zložiť preddavok na trovy konania, sám musí počítať s tým, že aj on bude vyzvaný na zloženie takéhoto preddavku. Výnimku, kedy účastník nie je povinný zložiť preddavok na trovy konania je iba jediný prípad, spočívajúci v tom, že jeho majetkové pomery ako dlžníka nemožno usporiadať podľa osobitného predpisu. Týmto osobitným predpisom je zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze a reštrukturalizácii“), ktorý sa nevzťahuje na usporiadanie majetkových pomerov dlžníka, ktorým je štát, štátna rozpočtová organizácia, štátna príspevková organizácia, štátny fond, obec, vyšší územný celok, rozpočtová organizácia a príspevková organizácia v zriaďovateľskej pôsobnosti obce a vyššieho územného celku alebo iná osoba, za ktorej všetky záväzky zodpovedá alebo ručí štát. Tento zákon sa nevzťahuje ani na usporiadanie majetkových pomerov dlžníka, ktorým je Národná banka Slovenska, Fond ochrany vkladov alebo Garančný fond investícií (§ 2 citovaného zákona). Ak je teda účastníkom konania subjekt uvedený v ustanovení § 2 zákona č. 78/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii, nemá povinnosť zložiť preddavok na trovy konania; právna úprava tieto subjekty výslovne vylučuje z uvedenej povinnosti.

Štvrtá veta vyššie citovaného zákonného ustanovenia ustanovuje sankciu za nesplnenie povinnosti navrhovateľa zložiť preddavok za situácie, že tento preddavok zložil odporca, ktorý aj má povinnosť ho zložiť. Touto sankciou je zastavenie konania v lehote 15 dní od márneho uplynutia lehoty na jeho zloženie. U navrhovateľa, ktorý nezložil

preddavok na trovy konania môžu preto nastať najmä situácie, že: 1/ tento preddavok zloží odporca, ktorý má povinnosť ho zložiť, 2/ preddavok nezloží odporca, ktorý ani nemá povinnosť ho zložiť. Sankcia v podobe zastavenia konania sa (v zmysle výslovného znenia zákona) vzťahuje len na prípady, v ktorých navrhovateľ preddavok na trovy konania v určenej lehote nezloží, ale ho zloží odporca, ktorý má (súčasne) aj povinnosť ho zložiť.

V predmetnej veci nie je sporné, že žalobkyňa nezložila preddavok na trovy konania a žalovanou je subjekt, ktorý nemohol byť ani vyzvaný na zloženie preddavku, lebo právna úprava z takejto povinnosti vylučuje (keď jeho majetkové pomery ako dlžníka nemožno usporiadať podľa zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii). Pre túto situáciu platí, že sankcia v podobe zastavenia konania sa na žalobkyňu nevzťahovala pre nedostatok povinnosti zložiť preddavok na trovy konania na strane žalovanej, ktorá ho ani nezložila. Neboli preto splnené podmienky pre zastavenie konania v zmysle ustanovenia § 141a ods. 1 O. s. p. a v takom prípade mal súd v konaní riadne pokračovať.

K uvedenému záveru dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozhodnutí zo 14. novembra 2013, sp. zn. 6 Cdo 355/2012, ktoré bolo občianskoprávnym kolégiom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 3. júna 2014 prijaté na uverejnenie v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky s právnou vetou:

„I keď navrhovateľ nesplnil povinnosť zložiť preddavok na trovy konania, ktorú mu súd uložil podľa § 141a ods. 1 O. s. p., konanie nemožno zastaviť, ak je odporcom subjekt uvedený v § 2 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii“.

Uvedený záver zároveň znamená, že ustanovenie § 141a je prakticky nepoužiteľné, ak v konaní vystupuje účastník (či už na strane navrhovateľa alebo odporcu), ktorého majetkové pomery ako dlžníka nemožno usporiadať podľa osobitného predpisu o konkurznom konaní. Túto interpretáciu podporuje nielen výslovné znenie tretej vety uvedeného ustanovenia, ale aj jej systematické zaradenie, a tiež rešpektovanie zásady rovného postavenia účastníkov v konaní, ako aj práva domáhať sa právnej ochrany. Inak by totiž účastník konania v postavení odporcu, ktorý nemá povinnosť zložiť preddavok, mohol návrhom na uloženie povinnosti navrhovateľovi zložiť preddavok, dosiahnuť zmarenie práva navrhovateľa na právnu ochranu, ak by konanie bolo zastavené pre jednostranné nezloženie preddavku týmto účastníkom.

Z dôvodov uvedených vyššie dospel dovolací súd k záveru, že žalobkyni v konaní na súdoch nižšieho stupňa bola odňatá možnosť konať pred súdom podľa § 237 písm. f/ O. s. p., preto zrušil uznesenie odvolacieho súdu vo výroku, ktorým bolo potvrdené uznesenie Okresného súdu Bratislava I z 10. augusta 2012 č. k. 8 C 124/2008-343, ako aj rovnakou vadou (konania) postihnuté ním potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa z 10. augusta 2012 č. k. 8 C 124/2008-343 a vec vrátil v rozsahu zrušenia okresnému súdu na ďalšie konanie (§ 243b ods. 3 O. s. p.).

V súvislosti s dovolaním žalobkyne proti výroku, ktorým odvolací súd odmietol odvolanie proti uzneseniu súdu prvého stupňa z 23. februára 2012 č. k. 8 C 124/2008-330 dovolací súd nezistil podmienku prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. f/ O. s. p., na ktorú poukazovala vo svojom mimoriadnom opravnom prostriedku dovolateľka. Prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia, spočívajúca v odňatí možnosti účastníkovi konať pred súdom, by mohla byť daná aj v prípade rozhodnutia súdu o odmietnutí odvolania, ak by pre takéto rozhodnutie neboli splnené zákonom stanovené podmienky.

Novelou Občianskeho súdneho poriadku vykonanou zákonom č. 388/2011 Z.z. bol do tohto kódexu vložený § 141a upravujúci podmienky, za ktorých súd na návrh odporcu uloží navrhovateľovi povinnosť zložiť preddavok na trovy konania. Zároveň bolo do § 202 ods. 3 vložené nové písmeno q/, podľa ktorého odvolanie nie je prípustné proti uzneseniu, ktorým sa rozhodlo o povinnosti zložiť preddavok na trovy konania podľa § 141a.

Vzhľadom na jednoznačné znenie ustanovenia § 202 ods. 3 písm. q/ O. s. p. odvolanie proti uzneseniu súdu prvého stupňa o uložení povinnosti žalobkyni zložiť preddavok na trovy konania nebolo prípustné (na porovnanie pozri uznesenia najvyššieho súdu z 11. septembra 2013 sp. zn. 6 Cdo 199/2013 a z 26. februára 2013 sp. zn. 7 Cdo 109/2012). Odvolací súd ho preto správne podľa § 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p. odmietol ako neprípustné.

So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobkyne vo zvyšnej časti (proti výroku, ktorým bolo odmietnuté odvolanie proti uzneseniu súdu prvého stupňa z 23. februára 2012 č. k. 8 C 124/2008-330) podľa § 243b ods. 5 O. s. p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p. odmietol ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné.

Toto uznesenie bolo prijaté senátom pomerom hlasov 3 : 0.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 29. októbra 2014

JUDr. Rudolf Čirč, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Zuzana Pudmarčíková